



Nr 804.

L a g

om införande av nya rättegångsbalken;

*given Stockholms slott den 20 december 1946.*

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes  
konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen<sup>1</sup>, funnit gott förordna  
följer.

1 §.

Den av riksdagen år 1942 antagna och den 18 juli samma år (nr 740) ut-  
dade nya rättegångsbalken skall jämte vad nedan stadgas träda i kraft den  
januari 1948; dock må dessförinnan bestämmelser meddelas av Konungen en-  
ligt vad i nya rättegångsbalken och denna lag är för vissa fall stadgat.

2 §.

Genom nya rättegångsbalken upphävas  
rättegångsbalken i 1734 års lag;  
5, 6, 12 och 13 §§ lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende  
å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken;  
14 kap. jordabalken i 1734 års lag;  
10 kap. 6 § byggningsbalken i 1734 års lag;  
förordningen den 6 mars 1751 om rättegångens förkortande i brottmål, då fle-  
ra under särskilda domstolar hörande personer äro däruti delaktiga;  
kungörelsen den 18 december 1823 angående ändring av 10 kap. 21 § rätte-  
gångsbalken samt huru förhållas bör, då emot redan dömda personer yppas  
rott, varom rannsaking tillföre icke varit anställd;  
förordningen den 17 april 1828 angående upphörande av kommerskollegii  
domsrätt i vissa mål, såvitt därigenom förklarats tillkomma Svea hovrätt att  
upptaga tvistiga frågor om skyldighet för rederier att ersätta kostnad för nöd-  
tällda sjömäns underhåll och hemförsäffande;  
förordningen den 10 juni 1841 angående rätt domstol för frågor, som röra  
ets ständers bank och riksgäldskontor;  
förordningen den 30 april 1844 angående förändrade föreskrifter i avseende  
å fullföljden av polismål;  
2 § förordningen den 19 december 1844 om upphörande av vissa särskilda  
omstolar;  
förordningen den 20 november 1845 angående gemensamma rannsaknings-  
äkten och tingsställen för särskilda härader;  
förordningen den 6 februari 1849 angående vittnesmål av mosaisk trosbe-  
ännare;  
16 § 5 punkten samt 19 § 1—12 och 14—20 punkterna förordningen den  
6 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakt-  
gas skall;

förordningen den 24 mars 1871 angående vissa förändrade föreskrifter i avseende å beräkning av tid för klagan mot hovrätts utslag i brottmål;

16 § förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning;

förordningen den 22 april 1881 om offentlighet vid underdomstolarna;

förordningen den 6 oktober 1882 angående böter för svarandeparts uteblivande från underrätt;

lagen den 30 oktober 1885 angående lydelsen av judes edliga förpliktelse;

lagen den 10 juli 1899 angående påföljd i vissa fall av parts uteblivande i brottmål;

lagen den 13 juni 1902 om tolks anlitande vid domstol;

lagen den 20 juni 1905 om särskild sammansättning av vissa rådstuvurätter vid behandling av handelsmål;

lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden;

lagen den 19 juni 1919 angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad;

stadgan den 11 juni 1920 om måls handläggning i vissa fall av Kungl. Maj:ts högsta domstol i dess helhet;

lagen den 2 juni 1922 om tiden för företagande av rannsaking med häktad;

lagen den 22 februari 1924 angående domstols behörighet i fråga om uppdragande av vissa brottmål;

lagen den 23 mars 1928 om meddelande av rättegångsfullmakt genom telegram;

lagen den 13 maj 1932 om häradsnämnds tjänstgöring;

lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål;

lagen den 7 juni 1934 om bevisning genom sakkunnig;

lagen den 15 juni 1934 om handläggning inom stängda dörrar av mål o utpressning;

lagen den 8 mars 1935 med vissa bestämmelser om häradsting;

lagen samma dag om kungörande av häradsrätts sammanträden;

lagen den 29 maj 1936 om offentlighet vid förhör inför hovrätt;

lagen den 12 mars 1938 med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt; samt

lagen den 22 juni 1939 om särskilda rättsmedel;

tillika med, om ej annat nedan stadgas, alla de särskilda ännu gällande stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av eller tillägg till vad sålunda upphävda lagrum innehålla.

Såsom upphävda skola anses

kungl. brevet den 24 juli 1741 huru parter och sökande böra sina skrifter i rätterna underteckna;

kungl. brevet den 22 november 1749 angående rättegångens förkortande i de mål, som röra uppror och orolighet i riket;

kungl. brevet den 18 oktober 1750 om rättegångens förkortande i brottmål;

kungl. resolutionen på Stockholms stads konsistorii besvär den 7 augusti 1753;

kungl. brevet den 24 april 1754 angående vittnesförhör om sådant som blivit sagt mellan fyra ögon;

kungl. brevet den 12 mars 1756 angående advokater, som förleda någon till oskäligen rättegång;

kungl. resolutionen på städernas besvär den 19 januari 1757 § 18;

kungl. brevet den 1 februari 1758 angående fullmäktiges brukande vid tingen;

kungl. cirkuläret den 19 augusti 1761 att överrätternas domar hädanefters böra offentligen avkunnas;



kungl. brevet den 27 maj 1801 angående vissa oordningars förekommande tjänsten av de under hovrätternas jurisdiktion lydande domare m. m.;

29, 33, 36, 38, 39 och 40 punkterna kungl. förklaringen den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum m. m.;

kungl. brevet den 29 juli 1812 angående häktads förvisning till annan domstol;

kungl. brevet den 12 februari 1824 angående härads och tingslags fördelning i vissa nämndemansdistrikt;

kungl. förklaringen den 8 september 1829 över kungl. brevet den 27 maj 1801 rörande rättigheten att föra andras talan;

kungl. cirkuläret den 7 januari 1830 att ej någon må till domarämbetets utövande förordnas, som icke fyllt tjugufem år;

kungörelsen den 16 december 1921 om tiden för översändande av rannsaks handlingar i mål, som av underrätt blivit för fortsatt handläggning hän-  
at till annan domstol; samt

kungörelsen den 30 april 1925 angående underrättelse i visst fall till part rörande av domstol meddelat uppskovsbeslut;

så ock, om ej annat nedan stadgas, vad i övrigt finnes i lag eller författning tridande mot nya rättegångsbalkens bestämmelser.

### 3 §.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest lag, som ersatts genom bestämmelse i nya rättegångsbalken eller i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Föreskrift i äldre lag eller författning, att i fråga om klagan över domstols beslut skall gälla vad i allmänhet är stadgat angående besvär i brottmål, skall avse bestämmelserna i nya rättegångsbalken om fullföljd av talan mot dom och beslut i brottmål.

### 4 §.

Om särskilda domstolar och rättegången vid dessa gälla vad därom är stadgat.

Vad om rättegången i vissa mål vid allmän domstol är i lag eller författning särskilt stadgat vare gällande, även om det strider mot bestämmelse i nya rättegångsbalken.

### 5 §.

Stadgande i lag eller författning om allmän domstols behörighet att upp-  
gå mål, som tidigare handlagts av förvaltningsmyndighet eller av särskild  
omstol, skall alltjämt gälla.

### 6 §.

Om behandling av ärenden, som domstol eller domare har att upptaga,  
älle vad därom är stadgat.

### 7 §.

Vad i 12 kap. 3 § handelsbalken är föreskrivet om ed skall upphöra att  
lla. Stadgandena om ed i 5 kap. 6 § och 7 kap. 7 § jordabalken samt 20  
och 203 §§ sjölagen skola icke avse ed i rättegång.

### 8 §.

Stadgandena i 27 kap. byggningsbalken eller eljest i lag eller författning  
särskild sammansättning av underdomstol i mål angående husesyn skola  
pphöra att gälla; om fullföljd av talan i sådant mål lände till efterrättelse  
d angående tvistemål i allmänhet är föreskrivet.

### 9 §.

I förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och  
i avseende därå iakttagas skall erhåller 19 § 29 punkten följande ändrade  
lse:

Rum där anhållen person förvaras skall uppfylla skäligen anspråk på sundhet och bekvämlighet. I övrigt skall beträffande den anhållnes behandling i tillämpliga delar gälla vad i 21—28 punkterna är stadgat med avseende å häktad, dock att vad där sägs om föreståndare för häkte i stället skall avse anhållningsmyndighet.

## 10 §.

Bestämmelse i kyrkolagen eller särskild lag eller författning om gudstjänst vid allmän domstol lände till efterrättelse.

## 11 §.

Vad i äldre lag eller författning är stadgat om vittnesmål av den, som förordnats att förrätta offentligt tjänsteärende, skall upphöra att gälla.

## 12 §.

Mål, vari stämning utfärdats eller rättegång eljest inletts före nya rättegångsbalkens ikraftträdande, skall behandlas enligt äldre lag; dock gälla följande avvikelser:

1. I fråga om rättegången vid underrätt skola bestämmelserna i 1 och 5 kap., 9 kap. 5—9 §§, 11, 12, 15 och 16 kap., 17 kap. 1 och 14 §§, 18, 21, 24—29 kap., 30 kap. 1 och 12 §§, 31 samt 35—40 kap. nya rättegångsbalken, med iakttagande av vad nedan stadgas, i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Härvid skall vad i omförmälda kapitel är stadgat om huvudförhandling avse sådan förhandling vid rätten, som äger rum med tillämpning av äldre lag.

Då rådhusrätt enligt nya rättegångsbalken skall bestå av en lagfaren domare och nämnd, skall rådhusrätten i stället äga den sammansättning, som i nämnda balk är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling.

Den som enligt äldre lag förklarats jävig att vittna i målet må utan hinder därav höras som vittne. Har före nya rättegångsbalkens ikraftträdande edgång förelagts part, skall i fråga om parts ed äldre lag lända till efterrättelse; vad i nya rättegångsbalken är stadgat om parts hörande under sanningsförsäkran skall icke tillämpas i målet.

2. Angående fullföljd av talan mot underrätts dom eller beslut, som meddelats efter nya rättegångsbalkens ikraftträdande, samt mot hovrätts dom eller beslut i sålunda fullföljt mål så ock om rättegången i högre rätt i sådant mål skola, med iakttagande av vad nedan stadgas, bestämmelserna i nya rättegångsbalken tillämpas.

Mot dom, som enligt 12 kap. 3 § äldre rättegångsbalken meddelats mot utebliven svarande, må svaranden föra talan allenast genom sökande av återvinning; därom gälla vad i 44 kap. 9 och 10 §§ nya rättegångsbalken är stadgat. Angående uppehåll med handläggning av mål i anledning av att missnöje anmälts med beslut under rättegången skola bestämmelserna i nya rättegångsbalken tillämpas. I brottmål äge underställning ej rum.

Angående meddelande av underrättelse om vad part eller annan, som vill fullfölja talan, har att iakttaga skola bestämmelserna i nya rättegångsbalken lända till efterrättelse.

Vad i äldre lag är föreskrivet om skyldighet för den som fullföljer talan att vid fullföljdsinlagan föga underrättens utslag och övriga protokoll samt äventyret, om det försummas, skall fortfarande gälla; föreläggande att inkomma med felande handlingar skall meddelas av den rätt, till vilken talan skall fullföljas.

Bestämmelserna i nya rättegångsbalken om att ändring i lägre rätts dom i visst fall ej må ske med mindre bevis upptages ånyo skola ej äga tillämpning.

3. Har i samband med dom eller slutligt beslut, som meddelats före nya rättegångsbalkens ikraftträdande, brottmål hänvisats till fortsatt handläggning vid annan rätt, skall talan mot dom i samma





rdning som är föreskriven för talan mot dom eller beslut, som sist meddelats. Sedan nya rättegångsbalken trätt i kraft, må sådan hänvisning ej ske.

4. Beträffande ansökan om resning eller om återställande av försutten tid eller besvär över domvilla, som inkommit efter nya rättegångsbalkens ikraftträdande, skall denna tillämpas, ehuru målet behandlats enligt äldre lag.

5. Mål, som efter nya rättegångsbalkens ikraftträdande på grund av återförvisning eller av annan sådan anledning återupptages av den domstol, som först handlagt målet, skall behandlas enligt nya rättegångsbalken; vad nu sagts gälla ock mål angående återvinning, om stämning i återvinningsmålet utfärdats eller återvinning eljest sökts efter nya rättegångsbalkens ikraftträdande.

### 13 §.

I fråga om rättegångsfullmakt, som givits före nya rättegångsbalkens ikraftträdande, skall vad i äldre lag är föreskrivet angående fullmakts form och innehåll samt ombuds behörighet på grund av fullmakten fortfarande gälla.

### 14 §.

Har enligt 12 kap. 2 § äldre rättegångsbalken beslut meddelats i anledning av kärandens uteblivande från rätten, skall vad där sägs om tid för förnyad stämning i saken äga tillämpning, ehuru tiden utlöper efter nya rättegångsbalkens ikraftträdande.

Skall för åtgärd, som någon eljest har att vidtaga, tid räknas från dag före nya rättegångsbalkens ikraftträdande, gälla i fråga om längden av sådan tid äldre lag.

Är i lag eller författning stadgat, att åtgärd skall vidtagas sist å det ting, som först infaller sedan visst förhållande inträtt eller viss därifrån räknad tid förflutit, skall därmed, om ej annat är angivet, avses det allmänna ting, som då infaller; skall talan instämmas till visst ting, anses vad sålunda är föreskrivet fullgjort, om talan blivit väckt före tinget.

### 15 §.

Polisundersökning, som åklagare eller polismyndighet före nya rättegångsbalkens ikraftträdande hållit angående brott, må i mål angående allmänt åtal för brottet anses som förundersökning enligt 23 kap. nämnda balk.

### 16 §.

Har någon före nya rättegångsbalkens ikraftträdande häktats för brott, skall i fråga om häktningen och dess fortsatta bestånd äldre lag tillämpas intill dess målet efter nämnda tidpunkt första gången förekommer vid rätten; är, då nya rättegångsbalken träder i kraft, någon kvarhållen för brott, skall han anses som anhållen enligt nya rättegångsbalken den dag, då kvarhållandet beslöts.

I fråga om verkan och det fortsatta beståndet av åtgärd, som med stöd av lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål vidtagits före nya rättegångsbalkens ikraftträdande, skall äldre lag tillämpas.

### 17 §.

Angår fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan sådan påföljd någon, som ej är tilltalad, skall talan därom föras mot honom. Om sådan talan gälla i tillämpliga delar vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott, vara icke kan följa svårare straff än böter.

Är i fall, som avses i första stycket, fråga om förverkande av egendom, som gits i beslag, och är ägaren ej känd eller har han eller annan, mot vilken talan res, icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brott är stadgat delgivning ske här i riket, äge rätten utfärda stämning å honom till å tid och ställe, som angivas i stämningen, komma tillstädes vid rätten för att svara i målet vid påföljd, att egendomen eljest må förklaras förverkad. Stämning skall kungöras på sätt i 33 kap. 12 § nya rättegångsbalken sägs; angår värdet av beslagtagna egendom uppenbart ej till etthundra kronor,

erfordras ej att meddelande införes i tidning. Uteblir svaranden, skall egendomen förklarad förverkad, om ej av omständigheterna framgår, att talan där är orgrundad.

Hava i lag eller författning meddelats avvikande bestämmelser, vare de gällande.

#### 18 §.

I fråga om talan, som föres särskilt angående utdömande av förelagt vite, äge vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott, vara icke kan följa svårare straff än böter, motsvarande tillämpning.

#### 19 §.

Har någon genom dom, som må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i fångvårdsanstalt eller allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan på verkställighet tagen i förvar, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om ej annat är stadgat, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inledes förfarande, som avser förening av straff, ådömande av skyddsåtgärd i stället för straff eller åtgärd med avseende å villkorlig dom eller vad eljest tidigare ådömts honom för brottet; är han intagen i anstalt, som sägs i första stycket, eller tagen i förvar, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömd, skall arvode och ersättning till försvararen alltid gäldas av statsverket.

#### 20 §.

Föres på grund av stadgande i lag eller författning i mål, som ej angår allmänt åtal, talan å det allmännas vägnar av allmän åklagare eller annan myndighet och avser ej talan tillvaratagande av kronans eller annans enskilda rätt, skola, om ej särskild föreskrift därom är meddelad, beträffande rättegångskostnad och ordningen för målets fullföljd i högre rätt bestämmelserna i nya rättegångsbalken angående allmänt åtal äga motsvarande tillämpning; i stället för vad i nya rättegångsbalken är stadgat om föreläggande för part och parts utelämnande i tvistemål skall beträffande den, som för talan å det allmännas vägnar, gälla vad om åklagare är föreskrivet.

#### 21 §.

Vad i nya rättegångsbalken är stadgat om fullföljd av talan till hovrätt och högsta domstolen samt rättegången därstädes i mål, som väckts vid underrätt, skall, om ej särskild föreskrift därom är meddelad, äga motsvarande tillämpning i fråga om fullföljd i högre rätt av mål, som upptagits av annan världslig domstol eller myndighet och enligt lag eller författning må fullföljas i hovrätt; dock skall talan föras genom besvär.

#### 22 §.

Bestämmelserna i nya rättegångsbalken om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång skola äga motsvarande tillämpning beträffande talan mot underrätts beslut i fråga, som avses i 4 kap. 5, 7 eller 8 § eller 33 kap. 24 § nämnda balk. Mot hovrättens beslut må talan ej föras.

#### 23 §.

Vad i nya rättegångsbalken är stadgat om lydelsen av ed och eds utbyte mot försäkran på heder och samvete äge motsvarande tillämpning i andra fall, då enligt lag eller författning ed skall avläggas inför domstol eller annan myndighet.

Ed eller försäkran, som avlagts enligt äldre lag, vare alltjämt bindande.

#### 24 §.

Är i lag eller författning föreskrivet, att vid offentlig förrättning vittne skall närvara, hör trovärdig person anlitas.



Skall enligt lag eller författning för besiktning, uppskattning eller annan så-  
uppgift ojävig person anlitas och är ej särskild föreskrift därom meddelad,  
därtill ej tagas någon, mot vilken förekommer jäv, som gäller mot domare.  
Åberopas den, vilken anlitas som vittne enligt första stycket eller för upp-  
gift, som sägs i andra stycket, till vittne eller sakkunnig i rättegång, gälle vad  
om sådant bevis är stadgat.

## 25 §.

Den domsrätt, som i stad tillkommer polisdomstol, skall övergå å stadens råd-  
husrätt. Mål, som före nya rättegångsbalkens ikraftträdande väckts vid polis-  
domstol, skall dock där slutbehandlas.

## 26 §.

Rådhusrätt, i vilken icke finnas förutom borgmästaren minst två ledamöter,  
som skola vara lagfarna, må utan hinder därav bibehållas i sin hittillsvarande  
sammansättning, till dess Konungen annat förordnar. Om ledamot, som ej är  
lagfaren, gälle vad om lagfaren ledamot är stadgat; dock må allenast lagfaren  
ledamot vara ordförande i rätten eller handlägga fråga, i vilken enligt 1 kap.  
11 § nya rättegångsbalken rådhusrätt är domför med en lagfaren domare.

Angående tillsättning av ledamot, som icke skall vara lagfaren, lände till  
effterrättelse vad hittills varit gällande, om ej Konungen annat förordnar.

## 27 §.

Utan hinder av vad i 21 kap. 5 § nya rättegångsbalken är föreskrivet därom,  
att den som förordnas till offentlig försvarare skall vara advokat, må vid de  
omstolar Konungen bestämmer tillsvidare och till dess Konungen annat för-  
ordnar till sådan försvarare utses även annan lämplig person, som avlagt för  
behörighet till domarämbete föreskrivna kunskapsprov.

## 28 §.

Utan hinder av nya rättegångsbalken eller vad i denna lag förordnats skola  
alltjämt anses som gällande

lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rät-  
tegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och ska-  
da, med iakttagande av att svaranden har att framställa yrkande, varom i 1 §  
nämnda lag sägs, inom tid, som i 34 kap. 2 § nya rättegångsbalken stadgas;

2 och 3 §§ lagen den 12 maj 1897 med vissa bestämmelser om riksbankens  
sedelutgivningsrätt, så ock angående forum för riksbanken;

lagen den 3 februari 1911 angående viss lättnad för utländsk konsul i fråga  
om vittnesmåls avläggande;

kungl. cirkuläret den 24 augusti 1915 till samtliga underdomstolar och över-  
exekutorer i riket angående utredning i vissa fall om värdet av tvisteföremål;

lagen den 30 maj 1930 om beräkning av lagstadgad tid; samt  
vad i särskild lag eller författning är stadgat därom, att åtal för ämbetsbrott  
skall väckas i hovrätt eller viss hovrätt eller högsta domstolen.

## 29 §.

Konungen meddelar de ytterligare bestämmelser som erfordras för övergången  
till nya rättegångsbalken.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera  
so hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill  
kräfta låtit.

Stockholms slott den 20 december 1946.

**GUSTAF.**

(L. S.)

HERMAN ZETTERBERG.

ustitiedepartementet.)

